

BIEŽĀK UZDOTIE JAUTĀJUMI UN ATBILDES

Persona nodarbināta pie viena darba devēja

1. **Jautājums** - Vai darba devējam būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas, ja darbiniekam alga jūlijā būs 300 eiro, augustā 450 eiro, septembrī 1000 eiro.

Atbilde- Tā kā darbinieka alga par ceturksni kopā būs 1750 eiro ($300+450+1000=1750$), tad netiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas un tās nebūs papildus jāmaksā.

2. **Jautājums** - Vai darba devējam būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas, ja darbiniekam alga jūlijā būs 100 eiro, augustā 1000 eiro, septembrī 250 eiro.

Atbilde- Tā kā darbinieka alga par ceturksni kopā būs 1350 eiro ($100+1000+250=1350$), VSAA aprēķinās minimālās obligātās iemaksas un darba devējam tās būs jāmaksā.

Par konkrēto ceturksni darba devējam būs jāpiemaksā VSAOI no 150 eiro ($1500-1350=150$), t.i., 51,14 eiro ($150 \times 34,09\%$).

Persona nodarbināta pie vairākiem darba devējiem

3. **Jautājums**. - Ja cilvēks strādā vairākās darba vietās, vai minimālā socialā iemaksa ir no visiem darba devējiem?

Atbilde - Ja darbiniekam ir vairāki darba devēji, tad, aprēķinot minimālās obligātās iemaksas, tiks saskaitīti kopā ienākumi pie visiem darba devējiem. Ja kopējie ienākumi ceturksnī nesasniedz 1500 eiro, tad visiem darba devējiem tiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas proporcionāli ienākumiem pie katra darba devēja un atbilstoši periodam, kurā persona atrodas darba ņēmēja statusā.

4. **Jautājums** - Vai un cik darba devējam A un darba devējam B (persona strādā divās darba vietās) būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas, ja darbiniekam alga par ceturksni pie darba devēja A ir 600 eiro, bet alga par ceturksni pie darba devēja B ir 450 eiro. Kopā ceturksnī darba alga ir 1050 eiro.

Atbilde- Ja persona ir darba ņēmējs pie vairākiem darba devējiem, VSAA personai reģistrētos un aprēķinātos VSAOI objektus summē un aprēķina summu (minimālās obligātās iemaksas), no kuras darba devējam ir papildus jāveic VSAOI, lai tās ceturksnī būtu veiktas no minimālā VSAOI objekta (1500 eiro)¹.

¹ Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20.⁴panta pirmā daļa.

Tā kā darbinieka alga par ceturksni kopā būs 1050 eiro, tad papildus ir jābūt veiktām minimālām obligātām iemaksām no 450 eiro (1500eiro-1050eiro=450eiro), kuras darba devēji maksās proporcionāli personas deklarētajam obligāto iemaksu objektam.

VSAA veiks minimālo obligāto iemaksu proporcijas daļas aprēķinu katram darba devējam atsevišķi (darba devēja A daļa - 257,14 eiro, darba devēja B daļa - 192,86 eiro)

Par konkrēto ceturksni darba devējam A būs jāpiemaksā VSAOI no 257,14 eiro t.i., 87,66 eiro (257,14x34,09%), devējam B būs jāpiemaksā VSAOI no 192,86 eiro, t.i., 65,75 eiro (192,86x34,09%).

Likuma 20.⁴ panta trešā daļa

Darba devējs minimālās obligātās iemaksas veic proporcionāli deklarētajam obligāto iemaksu objektam (ja persona ir darba ņēmēja pie vairākiem darba devējiem) un tām kalendāra dienām, kurās persona ir darba ņēmēja.

5. Jautājums - Vai organizācijai ir jāpiemaksā sociālais nodoklis trīskāršā apmērā, noteiktas MK minimālās darba algas, konkrētajā līgumā, ja:

Noslēgts "Uzņēmuma līgums" ar fizisku personu, kas nav pašnodarbināta persona, par noteiktu darba apjomu (pastāvīga darbinieka aizvietošana atvaļinājuma vai slimības laikā), uz noteiktu laiku, ar noteiktu atalgojumu, kas ir mazāks nekā MK noteiktā minimālā alga. Noslēdzot līgumu, VID tiek nodotas "Ziņas par darba ņēmējiem", kur ir norādīti kodi 11- "Darba ņēmēja statusa iegūšana" un 81 - "Fiziska persona, ar kuru un noslēgta uzņēmuma līgums". Visi nodokļi (soc.nodoklis, IIN) arī tiek ieturēti un iemaksāti budžetā saskaņā ar LR likumdošanu.

Atbilde - Ja darba ņēmējam ir vairāki darba devēji, VSAA, aprēķinot minimālās obligātās iemaksas, saskaitīs kopā personas ienākumus pie visiem darba devējiem.

Darba devējs minimālās obligātās iemaksas veic proporcionāli deklarētajam obligāto iemaksu objektam (ja persona ir darba ņēmēja pie vairākiem darba devējiem) un tām kalendāra dienām, kurās persona ir darba ņēmēja pie konkrētā darba devēja.

Tas nozīmē, ka gadījumos, ja uz laiku pieņemtajiem darbiniekiem ir vēl citi darba devēji, tad, aprēķinot minimālās obligātās iemaksas, tiks ņemti vērā visi viņa ienākumi kopā ceturksnī, un, ja tiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas, tās būs jāveic visiem darba devējiem proporcionāli deklarētajam obligāto iemaksu objektam un tām kalendāra dienām, kurās persona ir darba ņēmēja pie konkrētā darba devēja.

Minimālās obligātās iemaksas par uzņēmuma valdes locekļiem

6. Jautājums - SIA „A” ir divi valdes locekļi. Algotu darbinieku nav.

Uzņēmums nodarbojas ar celtniecības tehnikas iznomāšanu, līdz ar to ieņēmumi ir sezonāli - to praktiski nav ziemā un salīdzinoši nelielas summas pavasarī, rudenī.

Kā sākot ar 2021.gada 1. jūliju tiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas abiem valdes locekļiem par mēnešiem, kad:

1. ieņēmumi nav gūti vispār;

2. ieņēmumi gūti mazāk kā 5 minimālo mēnešalgu apmērā mēnesī (2500eiro), tāpēc valdes loceklim nav jāmaksā VSAOI no domājamās algas?

Atbilde - Saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” (Likums) 1.panta 2.punkta „c” apakšpunktu komercsabiedrības valdes, padomes loceklis, kā arī cita persona, kura ieņem amatu, kas dod tiesības uz atlīdzību, ir darba ņēmējs, ja atlīdzība faktiski ir noteikta.

Tas nozīmē, ka arī tajā gadījumā, ja valdes loceklim ir noteikta atlīdzība, kas ir mazāka par minimālo darba algu, valdes loceklis šā Likuma izpratnē ir darba ņēmējs, un par viņu ir jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā ziņas par darba ņēmēja statusa iegūšanu un jāsniedz darba devēja ziņojums, kurā ir norādīta atlīdzība un aprēķinātie nodokļi, t.sk., arī valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

No 01.07.2021. ir noteikts minimālais obligāto iemaksu objekts ceturksnī - trīs Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas (1500 eiro). Ja persona ir darba ņēmēja pie vairākiem darba devējiem vai vienlaikus darba ņēmēja un pašnodarbinātā, personai deklarētos obligāto iemaksu objektus summē (Likuma 20.⁴ panta pirmā daļa).

Ja darba ņēmējam vai darba ņēmējam, kurš vienlaikus ir pašnodarbinātais, deklarētais (summētais) obligāto iemaksu objekts ceturksnī ir mazāks par 1500 eiro, obligātās iemaksas no starpības starp 1500 eiro un deklarēto obligāto iemaksu objektu no saviem līdzekļiem veic darba devējs (Likuma 20.⁴ panta otrā daļa).

Tātad arī šajā gadījumā SIA „A”, ja valdes loceklim noteiktā atlīdzība ceturksnī būs mazāka par 1500 eiro, viņam tiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas, kas viņam būs papildus jāpiemaksā 34,09% apmērā no starpības 1500 – faktiskie ienākumi ceturksnī.

Arī tajā gadījumā, ja valdes loceklis būs darba ņēmēja statusā, bet viņam nebūs reģistrēti ienākumi, tiks aprēķinātas minimālās iemaksas no 1500 eiro ceturksnī, kuras darba devējam būs jāsamaksā.

Papildus jautājums

Precizēju situāciju - abiem SIA „A”, valdes locekļiem atlīdzība nav noteikta un viņi nav reģistrēti kā darba ņēmēji VID.

Vai šajā gadījumā, sākot ar 01.07.2021., būs par viņiem abiem jāmaksā minimālās VSAOI mēnešos, kad ieņēmumi netiek gūti vai gūti mazāk kā 5 minimālās mēnešalgas mēnesī?

Papildus atbilde

Tātad, obligātās minimālās iemaksas tiks aprēķinātas darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem. Ja valdes locekļi nav reģistrēti kā darba ņēmēji un par viņiem netiek sniegti darba devēja ziņojumi, tad VSAA nav informācija, ka viņi ir darba ņēmēji un ka viņiem ir ienākumi. Ja viņi arī pēc 01.07.2021. netiks reģistrēti VID kā darba ņēmēji, tad netiks aprēķinātas minimālās iemaksas.

7. **Jautājums** - Mēs esam dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrība, kas nodarbojas ar dzīvojamo māju apsaimniekošanu ar saviem Statūtiem. Pamatojoties uz Statūtiem, tiek ievēlēta valde un revīzijas komisija, kas ir reģistrēti Uzņēmuma reģistrā. Darba līgumi netiek slēgti ar valdes locekļiem un revīzijas komisijas locekļiem, bet VID tiek iesniegtas “Ziņas par darba ņēmējiem”, kur norādīti kodi 11- “Darba ņēmēja statusa iegūšana”. Par katru valdes sēdi valdes locekļi saņem atlīdzību (60 eiro), no kuras ietur visus nodokļus un iemaksā budžetā. Atlīdzība tiek izmaksāta pēc valdes locekļa pieprasījuma, bet ne retāk kā reizi gadā. Vai organizācijai būs jāmaksā papildu sociālais nodoklis trīskāršā apmērā, noteiktas MK minimālās darba algas, par valdes locekļiem un revīzijas komisijas locekļiem?

Atbilde - Saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 1.panta 2. punkta „c” apakšpunktu komercsabiedrības valdes, padomes loceklis, prokūrists, kontrolieris, Valsts probācijas dienesta brīvprātīgais probācijas darbinieks, kā arī cita persona, kura ieņem amatu, kas dod tiesības uz atlīdzību, ir darba ņēmējs, ja atlīdzība ir faktiski noteikta.

Tātad, ja valdes locekļiem ir noteikta atlīdzība un viņi Valsts ieņēmumu dienestā ir reģistrēti kā darba ņēmēji, par viņiem būs jāveic minimālās obligātās iemaksas par to laika periodu, kurā viņi ir darba ņēmēja statusā.

Mikrouzņēmuma nodokļa maksātājs

8. **Jautājums** – Kā mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam būs jāveic papildus obligātās iemaksas?

Atbilde – Aprēķinot minimālās VSAOI mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam tiek ņemts vērā VID deklarētais apgrozījums² (ja apgrozījums ceturksnī ir mazāks par 1500eiro, tad VSAA aprēķina minimālās obligātās iemaksas, kuras jāpiemaksā, ja vairāk, VSAA minimālās obligātās iemaksas neaprēķina).

Līdz ar to, ja mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam apgrozījums ceturksnī no 01.07.2021. ir mazāks par 1500 eiro, tad nodokļa maksātājam pašam būs jāsamaksā aprēķinātās minimālās VSAOI. Par periodu no 01.07.2021. līdz 31.12.2021. MU nodokļa maksātājam minimālās VSAOI no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam būs jāveic 10 % apmērā valsts pensiju apdrošināšanai.

Tā kā MU nodokļa maksātājs no 01.07.2021. ir pašnodarbinātais, tad gadījumā, ja viņš prognozē, ka viņa apgrozījums ceturksnī nesasnies 1500 eiro, viņam ir tiesības iesniegt VID iesniegumu par prognozējamajiem ienākumiem. Tādā gadījumā MU nodokļa maksātājam nebūs papildus no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam jāpiemaksā 10% pensiju apdrošināšanai.

Likuma pārejas noteikumu 82.punkts

Ja obligāto iemaksu objekts ir mazāks par minimālo obligāto iemaksu objektu, minimālās obligātās iemaksas 10 procentu apmērā valsts pensiju apdrošināšanai no starpības līdz minimālajam obligāto iemaksu objektam veic:

² Apgrozījums – Mikrouzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi (“Mikrouzņēmuma nodokļa likuma” 1.panta pirmais punkts).

1) autoratlīdzības saņēmējs par periodu no 2021. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim;

2) pašnodarbinātais par periodu no 2021. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim;

3) mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs par periodu no 2021. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim.

Piemēram, ja MU apgrozījums ceturksnī ir 1200eiro (400eirox3) un VID iesniegums par prognozējamajiem ienākumiem netiks iesniegts, tad MU īpašniekam papildus no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam, t.i, no 300 eiro (1500-1200=300) būs jāpiemaksā 10% pensiju apdrošināšanai, t.i., 30 eiro (300x10%=30eiro).

9. Jautājums - SIA darbiniekiem, kuri strādā tikai mūsu uzņēmumā, ir stundas alga, jūlijā alga var būt 300 eiro, augustā - 450 eiro un septembrī -1000 eiro. Kā šajā gadījumā būs jāmaksā papildus minimālās obligātās iemaksas? Vai SIA būs jāviec minimālās obligātās iemaksas, ja darbinieka alga par ceturksni kopā būs 1750 eiro?

Un, ja tas ir mikrouzņēmuma algas darbinieks – 300 eiro jūlijā, 450 eiro augustā 1000 eiro septembrī, tad kā šeit jāmaksā nodoklis?

Atbilde - Sākot ar 01.07.2021. valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām tiek piemērots minimālais valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) objekts ceturksnī - 1500 eiro (500 eiro x 3mēneši). Gadījumā, ja persona ir darba ņēmējs pie vairākiem darba devējiem, VSAA personai reģistrētos un aprēķinātos VSAOI objektus summē un aprēķina summu (minimālās obligātās iemaksas), no kuras darba devējiem ir papildus jāviec VSAOI, lai tās ceturksnī būtu veiktas no minimālā VSAOI objekta (1500 eiro)^[1].

Minimālo obligāto iemaksu starpību no saviem līdzekļiem maksā darba devējs vai vairāki darba devēji proporcionāli darba ņēmēja ienākumiem un nodarbinātības periodam.^[2]

Jūs savā e-pasta vēstulē jautājat, vai darba devējam būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas, ja darbiniekam alga jūlijā būs 300eiro, augustā 450eiro, septembrī 1000eiro.

Paskaidrojam, tā kā darbinieka alga par ceturksni kopā būs 1750eiro (300+450+1000=1750), tad netiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas un tās nebūs papildus jāmaksā.

Attiecībā par mikrouzņēmumu (turpmāk-MU) nodokļa maksātāju paskaidrojam sekojošo.

MU nodokļa maksātajam VSAOI objekts ir deklarētā apgrozījuma summa.

Ja mikrouzņēmumu nodokļa maksātajam apgrozījums ceturksnī no 01.07.2021. ir mazāks par 1500 eiro, tad nodokļa maksātajam pašam būs jāsamaksā aprēķinātās minimālās VSAOI. Par periodu no 01.07.2021. līdz 31.12.2021. MU nodokļa maksātajam minimālās VSAOI no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam būs jāviec 10 % apmērā valsts pensiju apdrošināšanai.

[¹] Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20.⁴panta pirmā daļa.

[²] Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20.⁴panta trešā daļa.

Tā kā MU nodokļa maksātājs no 01.07.2021. ir pašnodarbinātais, tad gadījumā, ja viņš prognozē, ka viņa apgrozījums ceturksnī nesasnies 1500 eiro, viņam ir tiesības iesniegt Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk-VID) iesniegumu par prognozējamajiem ienākumiem. Tādā gadījumā MU nodokļa maksātājam nebūs papildus no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam jāpiemaksā 10% pensiju apdrošināšanai.

Piemēram: MU apgrozījums ceturksnī ir 1200eiro (400eirox3).

Ja VID iepriekš minētais apliecinājums netiks iesniegts, tad nodokļa maksātājam papildus no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam, t.i, no 300 eiro (1500-1200=300) būs jāpiemaksā 10% pensiju apdrošināšanai, t.i., 30 eiro (300x10%=30eiro).

Atgādinam, ka no 01.07.2021. MU nodokli var maksāt pašnodarbinātais tikai par sevi. Visi MU darbinieki kļūst par „parastajiem” darba ņēmējiem un par viņiem VSAOI ir jāmaksā vispārējā kārtībā (VSAOI-34,09%, attiecīgi darba ņēmējs 10,05% un darba devējs-23,59%) un VID jāiesniedz darba devēja ziņojums.

Autoratlīdzības saņēmējs

10. Jautājums - Vai autoratlīdzības saņēmējam, kuram nodokli no autoratlīdzības ieturēs tās izmaksātājs, būs jāpiemaksā minimālās obligātās iemaksas, ja autoratlīdzības apmērs būs 60 eiro mēnesī?

Atbilde - Par periodu no 01.07.2021. līdz 31.12.2021. autoratlīdzības izmaksātājs no autoratlīdzības maksās iedzīvotāju ienākuma nodokli, no ieņēmumiem līdz 25 000 eiro gadā – 25%, bet ieņēmumiem, kas pārsniedz 25 000 gadā – 40%. No šī nodokļa 80% attiecina uz VSAOI visiem tiem apdrošināšanas veidiem, kuriem ir pakļauts pašnodarbinātais, bet 20% attiecina uz iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Ja autoratlīdzības apmērs ir mazāks par minimālo obligāto iemaksu objektu (1500 eiro ceturksnī), autoratlīdzības saņēmējam pašam ir jāveic minimālās obligātās iemaksas 10 procentu apmērā valsts pensiju apdrošināšanai no starpības līdz minimālajam obligāto iemaksu objektam.^[2]

Tā kā autoratlīdzības saņēmējs no 01.07.2021. ir pašnodarbinātais, tad gadījumā, ja viņš prognozē, ka viņa autoratlīdzības apmērs nesasnies 1500 eiro ceturksnī, viņam ir tiesības iesniegt Valsts ieņēmumu dienestā iesniegumu par prognozējamajiem ienākumiem. Tādā gadījumā autoratlīdzības saņēmējam nebūs papildus no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam jāpiemaksā 10% pensiju apdrošināšanai.

Piemēram, ja autoratlīdzības apmērs būs 60eiro mēnesī (180eiro ceturksnī) un VID iesniegums par prognozējamajiem ienākumiem netiks iesniegts, tad pašam autoram papildus no starpības līdz minimālajam VSAOI objektam, t.i, no 1320 eiro (1500-180=1320) būs jāpiemaksā 10% pensiju apdrošināšanai, t.i., 132 eiro (1320x10%=132eiro).

11. Jautājums - Lūdzu paskaidrot par minimālo obligāto iemaksu aprēķināšanu autoratlīdzības saņēmējam, ja autors ir reģistrējies kā autoratlīdzības saņēmējs

[² Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” Pārejas noteikumu 82.punkts

mikrouzņēmuma (MU) nodokļa maksātājs, nekādu iesniegumu Valsts Ieņēmumu dienestam (VID) par plānotajiem ienākumiem nav iesniedzis –

a) cik viņam būs jāmaksā sociālās iemaksas par mēnesi, ja ienākumi vispār nav bijuši?

b) cik viņam būs jāmaksā sociālās iemaksas par mēnesi, ja ienākumi bijuši 50 eur/mēn.?

Atbilde - Aprēķinot minimālās obligātās iemaksas mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam tiks ņemts vērā Valsts ieņēmumu dienestā (VID) deklarētais MU apgrozījums.

Ja apgrozījums ceturksnī būs mazāks par 1500 eiro un VID nebūs iesniegts iesniegums, ka apgrozījums nesasnies 1500 eiro ceturksnī, tad VSAA aprēķinās minimālās obligātās iemaksas un nodokļa maksātājam pašam būs jāsamaksā aprēķinātās minimālās obligātās iemaksas.

MU nodokļa maksātājam minimālās obligātās iemaksas no starpības līdz minimālajam obligāto iemaksu objektam būs jāveic 10 % apmērā valsts pensiju apdrošināšanai.

Pieņemot, ka MU apgrozījums ceturksnī ir 150 eiro (50x3) un VID iesniegums par prognozējamajiem ienākumiem netiks iesniegts, tad autoratlīdzības saņēmējam papildus no starpības līdz minimālajam obligāto iemaksu objektam, t.i, no 1350 eiro (1500-150=1350) būs jāpiemaksā 10% pensiju apdrošināšanai, t.i., 135 eiro (1350x10%=135eiro).

Pie situācijas, ja autoratlīdzības saņēmējam ienākumi, t.i., MU apgrozījums kādā no ceturkšņa mēnešiem vai visā ceturksnī nebūs, minimālās obligātās iemaksas par konkrētā ceturkšņa mēnesi vai visu ceturksni netiks aprēķinātas.

Papildus paskaidrojam, ja autoratlīdzības saņēmējs vienlaikus ir arī darba ņēmējs pie kāda cita darba devēja, aprēķinot minimālās obligātās iemaksas VSAA summēs MU apgrozījumu un personas darba algu, lai noteiktu, vai ir jāaprēķina minimālās obligātās iemaksas.

Ja summēšanas rezultātā personas ienākumi nesasnies 1500 eiro ceturksnī, minimālās obligātās iemaksas no starpības starp 1500 eiro un reģistrēto obligāto iemaksu objektu veiks darba devējs no saviem līdzekļiem - 34,09% apmērā (VSAOI likme vispārējā gadījumā).

Minimālo obligāto iemaksu aprēķināšana par nepilnu darba laiku nodarbinātajiem

12. Jautājums - Vai darba devējam būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas, ja darbinieks uzņēmumā ir nodarbināts uz nepilnu slodzi?

Atbilde -Tiesību normas neparedz, ka strādājot nepilnu darba laiku, minimālās VSAOI var veikt no mazākas summas vai neveikt vispār. Tas nozīmē, ka minimālās VSAOI ir jāmaksā arī par darbinieku, kurš strādā nepilnu darba laiku, ja konkrētā cilvēka ienākums, no kura maksā sociālos maksājumus, nesasniedz minimālo apmēru 500 eiro mēnesī (1500 eiro ceturksnī).

Izņēmumi ir 11 atvieglotās personu grupas par kurām VSAOI nav jāveic.

13. Jautājums - Kāda apjoma sociālās iemaksas jāmaksā man par izbraukuma tirdzniecības darbiniekiem sezonas darbā, ja strādā dažas dienas mēnesī?

Atbilde - Tā kā normatīvajos aktos par minimālo obligāto iemaksu aprēķināšanu nav paredzēts izņēmums, ka gadījumos, kad darbinieks strādā nepilnu darba laiku, netiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas, tad arī par šiem darbiniekiem tiks aprēķinātas minimālās iemaksas un darba devējam tās būs jāsamaksā.

14. Jautājums – Uzņēmumā ir darbinieki, kuri strādā nepilnu slodzi un saņem algu, kas mazāka par MK noteikto minimālo algu. Šo darbinieku slodzei nav nepieciešama 8 stundu darba diena un minimālā alga.

Piemēram, apkopēja tīra 3 kāpņu telpas 3 stundas dienā. Saskaņā ar darbinieku štatu sarakstu par vienas kāpņu telpas tīrīšanu ir 65 eiro mēnesī. Ar viņu tika parakstīts darba līgums par 3 kāpņu telpu uzkopšanu. Bruto alga ir $3 * 65 = 195,00$ EUR mēnesī. Mūsu budžetā nav paredzēta šīs likmes apmaksa 500 EUR apmērā, jo šis darbinieks nestrādā pilnu slodzi. Vai organizācijai šim darbiniekam būs jāmaksā papildu sociālais nodoklis trīskāršā apmērā, noteiktas MK minimālās darba algas?

Atbilde - Ja darba ņēmējam ir vairāki darba devēji, VSAA, aprēķinot minimālās obligātās iemaksas, saskaitīs kopā personas ienākumus pie visiem darba devējiem.

Darba devējs minimālās obligātās iemaksas veic proporcionāli deklarētajam obligāto iemaksu objektam (ja persona ir darba ņēmēja pie vairākiem darba devējiem) un tām kalendāra dienām, kurās persona ir darba ņēmēja pie konkrētā darba devēja.

Papildus paskaidrojam, ka likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20.⁴ panta ceturtajā daļā (redakcijā, kas spēkā no 01.07.2021.) ir noteiktas 11 izņēmuma kategorijas, kurām nepiemēros minimālās obligātās iemaksas.

15. Jautājums - Ja cilvēks bez iemesla neatnāk uz darbu pēc nostrādātām divām nedēļām, vai minimālā sociālā iemaksa būs jāmaksā?

Atbilde - Ja šādā gadījumā tiek saglabāts darba ņēmēja statuss un darba ienākumi nesasniedz 1500 eiro ceturksnī, darba devējam tiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas, kas viņam būs jāsamaksā.

Attaisnotie periodi, par kuriem minimālās obligātās iemaksas nebūs jāmaksā

16. Jautājums – Vai darba devējam būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas par personu, kura atrodas bezalgas atvaļinājumā?

Piemēram: personas ienākumi par 07.2021. būs 250eiro, par 08.2021. 250eiro, par 09.2021. būs 300eiro mēnesī, taču ik mēnesī no 15 – 30 datumam tā atradīsies bezalgas atvaļinājumā. Kopā ceturksnī ienākumi ir 800.

Atbilde - Minimālās obligātās iemaksas netiks aprēķinātas par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās darba ņēmējs atrodas atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas vai ir kāds cits attaisnojošais periods, kāds minēts Likuma 20.⁴ panta 5.daļā.

III ceturksnis	Bezalgas atvaļinājums (laiks par kuru netiks aprēķinātas min.obl.iem.)	Laiks par kuru tiks aprēķināts min.obl.iemaksas	darba alga (eiro)
Jūlijs (31 diena)	no 15 līdz 30 jūlijam (16 dienas)	15 dienas	250
Augusts (31 diena)	no 15 līdz 30 augustam (16 dienas)	15 dienas	250
Septembris (30 diena)	no 15 līdz 30 septembrim (16 dienas)	14 dienas =44dienas	300
Darba alga kopā ceturksnī			800
Noteiktais minimālais objekts ceturksnī			1500
Starpība no kuras būtu jāpiemaksā minimālās iemaksas, ja nebūtu attaisnojošais periods			700

Likuma 20.⁴ panta piektā daļa

Minimālo obligāto iemaksu objektu nepiemēro proporcionāli par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās darba ņēmējs atrodas atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, bērna kopšanas atvaļinājumā, un par tām kalendāra dienām, kurās darba ņēmējam (bērna tēvam) ir piešķirts atvaļinājums sakarā ar bērna piedzimšanu, kurās darba ņēmējs atrodas atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darba ņēmējam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējamais bērns, kā arī par pārejošas darbnespējas, grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma kalendāra dienām, par kurām maksātājam ir izsniegta darbnespējas lapa.

Piemēram: 07.2021. ienākumi 150eiro; 08.2021. ienākumi 150eiro; 09.2021. ienākumi 150eiro; atbrīvošanas datums 20.07.2021. (pēdējā darba diena) un 27.08.2021. pieņemts darbā (tātad, laiks par kuru tiks aprēķinātas min.obl.iemaksas ir 20 dienas jūlijā, 5 dienas augustā un 30 dienas septembrī). Kopā ceturksnī ienākumi ir 450eiro.

Darba devējs par savu savu darbinieku minimālās VSAOI veic par tām kalendārajām dienām, kurās persona ir darba ņēmēja statusā pie konkrētā darba devēja.

Likuma 20.⁴ panta trešā daļa

Darba devējs minimālās obligātās iemaksas veic proporcionāli deklarētajam obligāto iemaksu objektam (ja persona ir darba ņēmēja pie vairākiem darba devējiem) un tām kalendāra dienām, kurās persona ir darba ņēmēja.

Personu atvieglojumu grupas par kurām minimālās obligātās iemaksas nebūs jāmaksā

Jaunietis ir skolēns/students

- 17. Jautājums** – Vai darba devējam būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas par skolēniem un studentiem? Kā VSAA gūs informāciju, vai šis jaunietis ir skolēns/students?

Atbilde - Minimālās obligātās iemaksas par šiem jauniešiem netiks aprēķinātas un darba devējam tās nebūs papildus jāmaksā.

VSAA informāciju par skolēniem un studentiem saņems no Izglītības un zinātnes ministrijas.

Tiesību normās ir noteiktas personu grupas, kurām minimālās obligātās iemaksas nepiemēros. To vidū ir personas līdz 24 gadu vecumam, kura mācās vispārējās, profesionālās, augstākās (pilna laika studijās) vai speciālās izglītības iestādē, izņemot laiku, kad attiecīgā persona ir pārtraukusi mācības vai studijas.³

Likuma 20.⁴ panta ceturtās daļas 7.punkts

Minimālās obligātās iemaksas neveic par personu līdz 24 gadu vecumam, kura mācās vispārējās, profesionālās, augstākās (pilna laika studijās) vai speciālās izglītības iestādē, izņemot laiku, kad attiecīgā persona ir pārtraukusi mācības vai studijas.

- 18. Jautājums** - Vai darba devējam būs papildus jāmaksā minimālās obligātās iemaksas par vasaras mēnešiem par tiem jauniešiem, kuri vasarā ir absolvējuši skolu, bet rudenī turpinās mācības (vasarā rodas pārtraukums starp vienu un otru mācību gadu)?

Atbilde – Ja jaunietis rudenī, t.i., nākamajā mācību gadā atsāks mācības, tad minimālās obligātās iemaksas par šiem jauniešiem netiks aprēķinātas un darba devējam tās nebūs papildus jāmaksā.

Ja vecāku apgādībā ir bērni

- 19. Jautājums** - Vai tiks piemērotas minimālās obligātās iemaksas darba ņēmējam, kurš nesaņem minimālo algu, bet kura algas nodokļu grāmatiņā ir reģistrēti 3 bērni, kuru vecums ir 7, 14 un 17 gadi?

Atbilde – Minimālās obligātās iemaksas netiks aprēķinātas pie divām situācijām:

- 1) ja algas nodokļu grāmatiņā 3 (vai vairāk) bērni ir vecumā līdz 18 gadiem;
- 2) ja algas nodokļu grāmatiņā kāds no trim (vai vairāk) bērniem ir vecāks par 18 gadiem (līdz 24 gadiem) un turpina mācīties, un vismaz viens bērns būs jaunāks par 7 gadiem.

Ja algas nodokļu grāmatiņā būs reģistrēti 3 bērni, kuru vecums ir 7, 14 un 17 gadi, VSAA minimālās obligātās iemaksas papildus neaprēķinās.

Likuma 20.⁴ panta ceturtās daļas piektais punkts

Minimālās obligātās iemaksas neveic par personu, kuras pašas vai laulātā algas nodokļu grāmatiņā ir reģistrēti trīs vai vairāk bērni līdz 18 gadu vecumam vai līdz

³ Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20.⁴panta ceturtās daļas septītais punkts.

24 gadu vecumam, no kuriem vismaz viens ir jaunāks par septiņiem gadiem, kamēr bērns turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu.

- 20. Jautājums Ģimenē ir trīs bērni. Divi bērni ir reģistrēti mammas algas nodokļu grāmatiņā, bet viens bērns ir reģistrēts tēva algas nodokļu grāmatiņā. Vai par mani (bērnu mammu) tiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas (mana alga ir mazāka par 500 eiro mēnesī), ja viens no trim bērniem ir reģistrēts mana vīra algas nodokļu grāmatiņā**

Atbilde

Minimālās obligātās iemaksas par Jums netiks aprēķinātas, jo VSAA ņems vērā bērnu skaitu, kas ir reģistrēti abu laulāto nodokļu grāmatiņās kopā.

- 21. Jautājums Manā algas nodokļu grāmatiņā ir reģistrēti trīs nepilngadīgi bērni. Gan man, gan manam vīram darba alga ir mazāka par 500 eiro mēnesī (1500 eiro ceturksnī). Vai par manu vīru tiks aprēķinātas minimālās obligātās iemaksas?**

Atbilde

Minimālās obligātās iemaksas netiks aprēķinātas ne par Jums, ne par Jūsu laulāto.

Ja ģimenē ir bērns ar invaliditāti

- 22. Jautājums - Mana situācija īsumā ir šāda - man ir meita ar invaliditāti un piešķirtu īpašo kopšanu. Neesmu darba ņēmēja, šobrīd saņemu bērna invalīda kopšanas pabalstu.**

Pastāv iespēja, ka tuvāko mēnešu laikā varētu uzsākt darba attiecības, bet uz nepilnu slodzi ar nelielu algu (iespējams pat zem minimālās).

Tāpēc gribēju noskaidrot, kāda varētu būt mana situācija sākot ar 1.jūliju?

Vai kā bērna invalīda mamma esmu atbrīvota no obligāto iemaksu veikšanas?

Un ja jā, vai tas ir spēkā arī tad, ja uzsāku darba gaitas?

Ja šīs iemaksas tiek rēķinātas, tad tikai no darba algas vai no visiem ienākumiem, t.sk. arī no bērna invalīda kopšanas pabalsta?

Vai, ja noformējos kā pašnodarbinātā persona, cik lielas iemaksas ir jāveic šādā gadījumā?

Atbilde - Saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu par personām, kuras saņem bērna invalīda kopšanas pabalstu valsts veic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) pensiju apdrošināšanai. Minētās VSAOI netiek veiktas par laiku, kad persona ir darba ņēmējs vai pašnodarbinātais.

Sākot ar 01.07.2021. valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām tiek piemērots minimālais VSAOI objekts ceturksnī - 1500 eiro (500 eiro x 3mēneši). Tiesību normas neparedz, ka strādājot nepilnu slodzi, obligātās iemaksas var veikt no mazākas summas.

Personai, kura ir nodarbināta pie vairākiem darba devējiem vai vienlaikus ir darba ņēmējs un pašnodarbinātais, ienākumus summē, lai noteiktu, vai tie ir minimālajā apmērā. Tā kā valsts veiktās iemaksas par personu, kas saņem bērna invalīda kopšanas pabalstu nav personas ienākums, bet tas veido personas apdrošināšanas stāžu, tad pie personas ienākumu summēšanas tās netiek ņemtas vērā.

Ja darba ņēmējam vai darba ņēmējam, kurš vienlaikus ir arī pašnodarbinātais, summētais VSAOI objekts ceturksnī ir mazāks par 1500 eiro, obligātās iemaksas no starpības starp 1500 eiro un reģistrēto VSAOI objektu veic darba devējs no saviem līdzekļiem.

Minimālās VSAOI jāveic arī tiem pašnodarbinātiem, kuru ienākumi ir mazāki par minimālo algu 500 eiro mēnesī vai 1500 eiro ceturksnī. Tādā gadījumā pašnodarbinātais reizi ceturksnī veic VSAOI pensiju apdrošināšanai 10% apmērā no starpības līdz minimālajai darba algai.

Pašnodarbinātajam, kurš vienlaikus nav darba ņēmējs, ja viņš prognozē, ka viņa ienākums ceturksnī nesasnies minimālo iemaksu objektu (1500 eiro), ir tiesības iesniegt VID apliecinājumu par nākamā ceturkšņa plānotajiem ienākumiem līdz:

- 15.07.2021. par 2021.gada 3.ceturksni,
- 15.10.2021. par 2021.gada 4.ceturksni.

Tādā gadījumā viņam nebūs papildus jāmaksā 10% pensiju apdrošināšanai no starpības starp faktiskajiem ienākumiem un minimālo obligāto iemaksu objektu.

Tiesību normās ir noteiktas personu grupas, kurām minimālās obligātās iemaksas nepiemēros (neaprēķinās). To vidū ir personas, kurām ir bērni ar invaliditāti, proti, minimālās obligātās iemaksas nepiemēro par personu, kuras pašas vai laulātā algas nodokļu grāmatiņā ir reģistrēts nepilngadīgs bērns, kurš ir atzīts par personu ar invaliditāti.

Tas nozīmē, ja nodokļu maksātājs atbilst kādai no 11 atvieglojumu grupām, tad minimālās VSAOI netiks aprēķinātas ne kā darba ņēmējam, ne kā pašnodarbinātajam.